

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту
/назва факультету/

Кафедра психології
/назва кафедри/

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
Галина ЦІХ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

/назва дисципліни/

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
/шифр і назва галузі знань/
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
/назва/
спеціальність 053 «Психологія»
/шифр і назва/
освітня програма «Психологія»
/назва/
спеціалізація /назва/
/назва/
вид дисципліни обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
/обов'язкова/вибіркова/

Тернопіль – 2025 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія психології»

(назва дисципліни)

для студентів факультету економіки та менеджменту

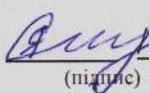
(назва факультету)

Розробники:

професор кафедри психології,

доктор історичних наук, професор

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

 Ярослав СТОЦЬКИЙ /

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні
кафедри психології

(назва)

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена НМК
факультету економіки та менеджменту

(назва)

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Секретар НМК

(підпис)

/Оксана ПОТІХА /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма погоджена:

Спеціальність 053 «Психологія»

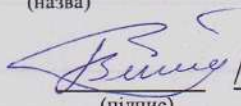
(шифр і назва)

освітня програма

«Психологія»

(назва)

Завідувач випускової кафедри

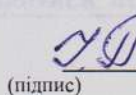

(підпис)

Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Гарант освітньої програми

(підпис)

/Ірина ПЕРІГ /

(ініціали та прізвище)

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів/годин	6/180	6/180
Аудиторні заняття, год.	64	18
Самостійна робота, год.	116	162
Аудиторні заняття		
- лекції, год.	32	10
- лабораторні, год.	-	-
- практичні заняття, год.	32	8
- семінарські, год.	-	-
Самостійна робота		
- підготовка до лабораторних (практичних, семінарських) занять	32	9
- опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	58	111
- виконання контрольних завдань	-	-
- виконання індивідуальних завдань	-	-
- виконання курсових проектів (робіт)	-	-
- підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	26	42
Екзамен		

Частка годин самостійної роботи студента:

- денна форма навчання - 64%;
- заочна (дистанційна) форма навчання - 91%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Навчальна дисципліна «Історія психології» призначена для вивчення студентами спеціальності «Психологія» факультету економіки та менеджменту з **метою** засвоєння психологічних знань, історії виникнення та розвитку психологічної науки, основних тенденцій та концепцій наукової думки від найдавніших часів до наших днів.

Викладання історії психології здійснюється в тісному взаємозв'язку з практичною, порівняльною, віковою, педагогічною психологією, конфліктологією, психологією релігії, політичною психологією, соціологією, педагогікою та іншими дисциплінами, які повинні стати надійним підґрунтям у становленні фахівців.

В основу методики оволодіння цією навчальною дисципліною покладено систематичну та активну самостійну роботу студентів щодо вивчення наукової літератури, історичного досвіду філософсько-психологічної думки вчених, мислителів різних епох та континентів.

Викладання дисципліни здійснюється шляхом читання лекцій, проведення практичних занять, самостійної роботи і написання рефератів, які мають за мету формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже здобутих знань, підвищення рівня організованості тощо.

2.2. Основним **завданням** навчальної дисципліни є вивчення особливостей виникнення, становлення і розвитку психологічних знань в історичному аспекті від прадавніх століть до наших днів без географічних обмежень. Хоча відомо, що становлення психології як самостійної науки розпочалося у другій половині XIX ст. із відокремленням її від філософії і створенням перших психологічних лабораторій як за кордоном, так і на українських землях.

У процесі вивчення даної навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні підходи вчених до предмета історії психології;
- основні етапи розвитку психологічної науки в онтогенезі та соціогенезі;
- виникнення та генезис психологічних знань від найдавніших часів і до наших днів;
- розвиток наукових психологічних знань за кордоном та в Україні;
- основні категорії і поняття, введені у науковий обіг різними різними науковцями;
- методи та основні підходи до генезису історії полівекторних психологічних знань.

вміти:

- самостійно працювати із відповідною рекомендованою літературою;
- об'єктивно оцінювати і сприймати погляди різних науковців щодо розуміння психологічних проблем;
- аналізувати, у контексті компаративістики, основні етапи становлення та розвитку психологічних знань;
- чітко засвоїти предмет історії психології, її завдання та принципи.

Програмні результати навчання:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

- Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:
- інтегральної:
- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
- загальних:

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальних:

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Лекційні заняття

№	Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Тема 1. Історія психології, її предмет і задачі 1. Історія психології як особлива галузь знань. 2. Психологічна наука та її предмет. 3. Предмет історії психології та її задачі.	2	0.5
2	Тема 2. Антична психологія, її особливості та відмінності 1. Загальний огляд генезису античної психологічної думки.	6	1

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Гілозоїзм Геракліта і концепції атомів, якостей предметів і виховання людини Демокрита. 3. Від гіпотез темпераментів Гіппократа до понять розумності Анаксагора. 4. Софісти та нове розуміння сутності душі у поглядах Сократа. 5. Внутрішня мова і процес мислення в раціоналістичних ідеях Платона. 6. Душа як предмет психологічного знання у вченні Аристотеля. 7. Стоїки та епікурейці. 8. Проблеми моральної поведінки і виховання в античну епоху. 9. Полівекторність олександрійських вчених. 10. Підсумки розвитку античної психологічної думки. 		
3	<p>Тема 3. Розвиток психологічних знань у феодальному суспільстві (раннє середньовіччя та епоха Відродження)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генезис психологічних ідей в арабомовному світі. 2. Розвиток психологічного знання під впливом релігійного віровчення. 3. Формування психологічних аспектів навчання та виховання дітей в епоху Відродження. 	2	0,5
4	<p>Тема 4. Становлення психологічної думки нового часу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття рефлексу за Декартом. 2. Декартова концепція свідомості. 3. Психологічне вчення Спінози про людину як цілісну тілесно-духовну істоту. 4. Вчення про несвідоме Лейбніца. 5. Поняття про асоціації Томаса Гоббса. 6. Положення Джона Локка про два типи досвіду. 	2	0,5
5	<p>Тема 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асоціаністична і рефлекторна теорії Д. Гартлі та принципи асоціації Д. Берклі і Д. Юма. 2. Психологічні погляди французьких енциклопедистів та періодизація розвитку дитини за Ж.-Ж. Руссо. 3. Зародження історичного підходу до вивчення психології розвитку людства. 	2	0,5
6	<p>Тема 6. Зародження та розвиток психології як науки про</p>	2	0,5

	<p>свідомість у першій половині XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив фізіології на розвиток психологічного знання. 2. Розвиток ідей асоціанізму. 3. Виникнення принципу біологічного детермінізму. 		
7	<p>Тема 7. Становлення психології як самостійної науки та розвиток її галузей у другій половині XIX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Від психофізики до утворення експериментальної психології. 2. Становлення диференційної психології. 3. Утворення психології розвитку дитини. 4. Розвиток зоопсихології. 5. Соціальна і культурно-історична психологія та психотехніка. 	2	1
8	<p>Тема 8. Зарубіжна психологія відкрито кризи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Полівекторність психологічних ідей наприкінці XIX – на початку XX століть. 2. Функціоналізм. 3. Біхевіоризм. 4. Теорії З. Фрейда. 5. Вчення К. Г. Юнга. 6. Гештальтпсихологія. 	2	1
9	<p>Тема 9. Наслідки кризи в психології та еволюція основних психологічних шкіл і напрямів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необіхевіоризм та соціальний біхевіоризм. 2. Теорії К. Левіна. 3. Розвиток генетичної психології. 4. Виникнення неофрейдизму та теорії персоналізму. 5. Зародження гум аністичної психології. 	2	1
10	<p>Тема 10. Розвиток психології в Росії у другій половині XIX – на початку XX століть</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Російська психологічна наука у другій половині XIX ст. 2. Становлення експериментальної психології в Росії. 3. Російський шлях у науці про поведінку. 	2	0,5
11	<p>Тема 11. Історія психологічної думки Західної України останньої чверті XIX – першої половини XX століть</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток психологічних ідей у Львівсько-Варшавській філософській школі (К. Твардовський). 2. Психологічні надбання представників Львівсько- 	2	1

	Варшавської філософської школи (В. Вітвіцький, М. Кройц). 3. Степан Балей – один із фундаторів західноукраїнської школи психології.		
12	Тема 12. Етнопсихологія та психологія творчості у дослідженнях західноукраїнських вчених у першій половині ХХ століття. Психологічний зміст феномену мазохізму 1. Психологія народів: від становлення до трансформації. 2. Аналіз національного характеру українського народу (І. Мірчук, Я. Ярема. 3. Проблеми психології творчості і творчої особистості у світлі ідей катарсису в науковій спадщині західноукраїнських мислителів. 4. Трактатування психології художньої творчості І. Франком. 5. Леопольд фон Захер-Мазох про характер любовного діалогу. Психологічний контекст.	2	1
13	Тема 13. Розвиток психологічних знань за радянських часів (20-90 роки ХХ ст. 1. Реактологія К. Корнілова і міжпредметна психологія Г. Шпета. 2. Розвиток і заборона педології. Дослідження Л. Виготського. 3. Діяльність як предмет психології.	2	0,5
14	Тема 14. Психологія в Україні та її розвиток у власних межах 1. Огляд розвитку психології в Україні у ХХ столітті. 2. Культурно-гуманістична психологія в Україні. 3. Психологія у її власних межах. Роль суб'єктивності у провідній діяльності Г. С. Костюка. Психологія в Україні на сучасному етапі.	2	0,5
Усього годин:		32	10

3.2. Практичні заняття

№	Тема заняття	Кількість годин
---	--------------	-----------------

		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Тема 1. Історія психології, її предмет і задачі	2	0,5
2	Тема 2. Антична психологія, її особливості та відмінності	6	1
3	Тема 3. Розвиток психологічних знань у феодальному суспільстві (раннє середньовіччя та епоха Відродження)	2	0,5
4	Тема 4. Становлення психологічної думки нового часу	2	0,5
5	Тема 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва	2	0,5
6	Тема 6. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість у першій половині XIX ст.	2	0,5
7	Тема 7. Становлення психології як самостійної науки та розвиток її галузей у другій половині XIX ст.	2	0,5
8	Тема 8. Зарубіжна психологія відкрито кризи	2	0,5
9	Тема 9. Наслідки кризи в психології та еволюція основних психологічних шкіл і напрямів	2	0,5
10	Тема 10. Розвиток психології в Росії у другій половині XIX – на початку XX століть	2	0,5
11	Тема 11. Історія психологічної думки Західної України останньої чверті XIX – першої половини XX століть	2	1
12	Тема 12. Етнопсихологія та психологія творчості у дослідженнях західноукраїнських вчених у першій половині XX століття. Психологічний зміст феномену мазохізму	2	0,5
13	Тема 13. Розвиток психологічних знань за радянських часів (20-90 роки XX ст.)	2	0,5
14	Тема 14. Психологія в Україні та її розвиток у власних межах	2	0,5
Усього годин:		32	8

3.3. Самостійна робота

№	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Підготовка до практичних занять та опрацювання лекційного матеріалу	32	9
2	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції:	58	111

1. Взаємозв'язок історії психології з іншими науками.
2. Принципи побудови історико-наукового знання.
3. Психологічне пізнання як діяльність.
4. Антична психологія та її значення для розвитку й становлення науки.
5. Наукові погляди Геракліта.
6. Вчення Демокрита.
7. Версія Гіппократа про темпераменти.
8. Наукові погляди Аристотеля у книзі «Наука про душу».
9. Філософсько-психологічні та есхатологічні погляди Сократа в «Апології Сократа» у книзі Платона «Діалоги».
10. Психологічні аспекти Платона в творі «Горгій» у книзі Платона «Діалоги».
11. Аналіз психологічних вчень Олександрійської школи.
12. Психоаналіз пам'яті у творі «Книга десята» в книзі Августина «Сповідь».
13. Психологічний аналіз навчання, виховання, любові, зла, волі, душі у творах «Книга перша – Книга десята» у книзі Августина «Сповідь».
14. Психологія арабомовного світу.
15. Психологічні аспекти у вченні Фоми Аквінського.
16. Психологія морального розвитку у вченні Еразма Роттердамського.
17. Психологія навчання дитини у методології Єзуїтів.
18. Вчення Декарта про душу.
19. Вчення Декарта про свідомість.
20. Вчення Спінози про цілісність людини
21. Психологічні вчення Г.-В. Лейбніца.
22. Психологічні вчення Т. Гоббса.
23. Психологічне вчення Д. Локка.
24. Психологічні вчення Девіда Гартлі.
25. Психологічні погляди французьких просвітників.
26. Вчення Ж.-Ж. Руссо про періодизацію розвитку дитини.
27. Психологічні вчення Г. Спенсера.
28. Дослідження асоціації уявлень Й.-Ф. Герберта.
29. Психологія в теоріях Ч. Дарвіна.
30. Експериментальна психологія у вченні В. Вундта.
31. Методологія диференційно-психологічного вивчення людини.
32. Полівекторні підходи в становленні психології розвитку дитини.
33. Психологічний аналіз досліджень Вюрцбургської школи.
34. Методологія Чиказької школи.
35. Загальний огляд теорій З. Фрейда.

	<p>36.Вчення гештальтистів.</p> <p>37.Аналіз виникнення і розвитку необіхевіоризму.</p> <p>38.Історично – психологічний огляд становлення неофройдизму.</p> <p>39.Психологічна полівекторність історичного розвитку гуманістичної психології.</p> <p>40.Аналіз психологічних досліджень Памфіла Юркевича та Олександра Потебні.</p> <p>41.Вчення Олександра Лазурського про характерологію.</p> <p>42.Російські вчення про поведінку наприкінці ХІХ – на початку ХХ століть.</p> <p>43.Психологічні дослідження Львівсько-Варшавської філософської школи.</p> <p>44.Психологічні теорії В. Вітвіцького і М. Кройца.</p> <p>45.Життєвий і науковий шлях Степана Балея.</p> <p>46.Використання теорії психофізичного паралелізму та методу експерименту у дослідженнях Степана Балея.</p> <p>47.Проблеми педагогічної та дитячої психології у творчості Степана Балея.</p> <p>48.Дослідження національного характеру українців І. Марчуком і Я. Яремою.</p> <p>49.І. Франко та проблеми психології художньої творчості.</p> <p>50.Психологічний зміст феномену мазохізму у дослідженнях З. Фрейда, Т. Рейка, Ж. Дельоза.</p> <p>51.Вплив радянської влади на розвиток психології.</p> <p>52.Аналіз психологічних вчень Л. Виготського.</p> <p>53.Дослідження психологічної проблеми діяльності у радянський період</p> <p>54.Аналіз розвитку культурно-гуманістичної психології в Україні у ХХ – на початку ХХІ століть.</p> <p>55.Психологічні вчення Григорія Костюка.</p> <p>56.Життєвий і науковий шлях Володимира Роменця.</p>		
3	<p>Підготовка та складання екзамену, тестування</p> <p>- Модуль №1</p> <p>- Модуль №2</p> <p>- Екзамен</p>	26	42
Усього годин:		116	162

4. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота					
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
20	17		20	18		25		100
№ лекції	Вид робіт	Бал	№ лекції	Вид робіт	Бал	Теоретичний курс	25	
Лекції 1-8	Практичне заняття №1,2	5	Лекції 9-16	Практичне заняття №9,10	4	Практичне завдання	-	
	Практичне заняття №3,4	4		Практичне заняття №11,12	5			
	Практичне заняття №5,6	4		Практичне заняття №13,14	4			
	Практичне заняття №7,8	4		Практичне заняття №15,16	5			

5. Навчально-методичне забезпечення

Дистанційний курс «Історія психології» (ID: 4907)

1. Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт. - упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 48 с.

2. Методичні вказівки для практичних занять з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт.-упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 46 с.

6. Рекомендована література

1. Данилюк І. В. Історія психології в Україні: Західні регіони (остання чверть XIX – перша половина XX століття). К.: Либідь, 2002. 152 с.
2. Корольчук М. С., Криворучко П. П. Історія психології: навч. посібн. для студентів вищ. навч. закл. / К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. 248 с.
3. Кралюк П.М. Історія філософії України: навч. посіб. Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. 652 с.

